

ХОРХЕ ЛУИС БОРХЕС
БЕЗКОРИСТНИЯТ УБИЕЦ
БИЛ ХАРИГАН

Превод от испански: Роза Хубеш, 2004

chitanka.info

Образът на земите на Аризона преди всеки друг образ, образът на земите на Аризона и на Ню Мексико, земи, прочули се с недрата си от злато и сребро, изумителни и фантастични земи, земи на монументални планински плата и пастелни цветове, земи с бялото сияние на скелет, оголен от птиците. И в тези земи — един друг образ, образът на Били Убиеца, ездач, сраснал се с коня си, на младеж със страшните револверни изстрели, които огласят равнината, този, който изпраща невидими куршуми, убиващи от разстояние сякаш по чудо.

Пустинята — суха и искряща, прорязана в дълбините си от метални жили. И това почти дете, което, умирайки на двайсет и една години, отговаряше пред правосъдието на хората за двайсет и едно убийства, „без да се броят мексиканците“.

РАЗВИТИЕТО НА ЛАРВАТА

Мъжът, който за ужас и слава щеше по-късно да стане Били Убиеца, се родил към 1859 година в един от подземните бордеи на Ню Йорк. Казват, че се пръкнал от уморената утроба на някаква ирландка, но израсна сред негри. В тоя хаос от смрад и кал той се ползваше от привилегиите, които дават луничките и червеникавите коси. Гордееше се, че е бял, беше мършав, свиреп, циничен. Още дванайсетгодишен стана член на бандата Swamp Angels (Ангелите от блатата), божества, подвизаващи се сред клоаките. Те се появяваха от този зловонен лабиринт в мъгливите нощи, когато миришеше на изгоряло, проследяваха някой немски моряк, замеряха го с камък, поваляха го, ограбваха го до голо, а после се връщаха отново в другата помия. Работеха под заповедите на негър с побелели коси на име Гас Хаузер Джонас, известен освен това и като отровител на коне.

Понякога от таванския прозорец на някоя съборетина край водата жена изсипваше кофа пепел върху главата на минувач. Човекът започваше да маха с ръце и да се задушава. В същия миг Ангелите от блатата се хвърляха върху него, завличаха го в някое мазе и го ограбваха.

Такива бяха годините на обучение на Бил Хариган, бъдещия Били Убиеца. Той имаше вкус към театралните представления; обичаше да гледа каубойски мелодрами (навярно без изобщо да предчувства, че те са символи и знаци на собствената му съдба).

В претъпканите театри на Бауъри (където зрителите и при най-малкото закъснение на завесата крещяха „Вдигайте парцала!“) често се даваха каубойските мелодрами с много стрелба. Обяснението е съвсем просто: по онова време Америка изпитваше магнетичната сила на Запада. Отвъд залязващото слънце се намираше златото на Невада и Калифорния. Отвъд залязващото слънце бяха брадвата, която поваляше кедри, огромният разкошен образ на бизона, цилиндърът и многоженството на Бригам Йънг, обредите и гневът на червенокожите, безоблачното небе над равнината, необятните прерии, плодородната земя, чиято близост, подобно на близостта на морето, кара сърцето да бие по-бързо. Западът зовеше. Тези години бяха изпълнени от непрестанен ритмичен тропот — хиляди американски мъже завладяваха Запада. Към 1872 година към това шествие се присъедини и вечно измъкващият се от затвора Бил Хариган.

УБИЙСТВОТО НА ЕДИН МЕКСИКАНЕЦ

Историята (която също като някои кинорежисьори ни представя несвързани картини) сега ни предлага картината на някаква съмнителна кръчма, разположена наскреде всемогъщата пустиня като кораб под открито небе. Това става през една бурна нощ на 1873 година; точното място е Ляно Естакадо (Ню Мексико). Земята е почти свръхестествено гладка, но по небето се трупат облаци — те се разкъсват, за да дадат път на бурята и на луната, и образуват бездни и възвишения. Долу, на земята, виждаме черепа на крава, чува се лай и в мрака проблясват очи на койот, виждаме стройни коне и удължената сянка на кръчмата; вътре, облегли лакти на единствения тезгях, уморени едри мъже пият люта ракия и се перчат с големи сребърни монети, на които са изобразени змия и орел. Един пиян мъж пее безстрастно. Някакви хора разговарят на чужд език с много „с“-та, навярно е испански, защото тия, които го говорят, са жалки типове. Бил Хариган, червенокоса мишка от подземията, е от тези, които пият. Той вече е обърнал няколко ракии и се готви да поръча още една — може би защото няма пукната пара. Мъжете в тая равнина го потискат. Струват му се страшни, буйни, преуспяващи, дяволски сръчни в

обуздаването на диви говеда и буйни жребци. Изведнъж настава пълна тишина, нарушава я само пресекливият глас на пияния. Влиза някакъв много як мексиканец с лице на стара индианка, с огромно сомбреро и с два пистолета, които висят на бедрата му. На лош английски пожелава добър вечер на всички кучи синове гринго, които пият. Никой не отвръща на предизвикателството. Бил пита кой е тоя; уплашено му прошепват, че Даго — *Ел Диего* — е Белисарио Вилягран от Чиуауа. Внезапно отеква изстрел. Закрит от кордона едри мъже, Бил стреля по неканения гост. Чашата пада от ръката на Вилягран, след това рухва и самият той. Няма нужда от втори куршум. Без да благоволи да погледне към мъртвото конте, Бил продължава разговора. „Така ли? — казва той. — А пък аз съм Бил Хариган, от Ню Йорк“. Пияният продължава да пее, никой не го слуша.

Не е трудно да си представим апотеоза. Бил раздава ръкостискания, приема ласкателства, похвали и уискита. Някой отбелязва, че на револвера му няма никакви знаци, и предлага да направи с ножа си резка, за да отбележи смъртта на Вилягран. Бил Убиеца прибира ножа, но заявява, че „няма смисъл да се отбелязват мексиканците“. Изглежда, че това не му е достатъчно. През тази нощ Бил постила одеялото си до трупа и спи там до сутринта, така че да го видят всички.

ДА УБИВАШ БЕЗ ПРИЧИНА

От този щастлив изстрел (на четиринайсетгодишна възраст) се роди Бил Убиеца — героят, а загина Бил Хариган — беглецът. Недораслото момче от клоаките, което убиваше, замеряйки с камък, се превърна в мъж от границата. Той стана истински ездач, научи се да язди изправен на стремената както в Уайоминг или в Тексас, а не с опънато назад тяло както в Орегон или в Калифорния. Никога не постигна напълно образа, който легендата беше създала за него, но се приближаваше към него. В *каубоя* беше останало нещо от нюйоркския нехранимайко; омразата, която преди изпитваше към негрите, прехвърли върху мексиканците и все пак последните думи (мръсни ругатни), които изговори, бяха на испански. Изучи скитническото изкуство на скотовъдците и още по-трудното — да командва хора; и двете му помогнаха да стане добър крадец на добитък. Понякога го примадваха китарите и публичните домове на Мексико.

За да прогонва ужасното си безсъние, той организираше многолюдни оргии, които траеха по няколко дни и нощи. Накрая, отвратен, плащаше сметката с куршуми. Докато спусъкът не му изневери, си остана мъжът, който вдъхваше най-голям ужас (а може би и най-незначителният и най-самотен) в земите покрай границата. Неговият приятел Гарет, шерифът, който по-късно го уби, веднъж му каза: „Дълго време съм се упражнявал в точна стрелба, убивайки биволи“. „А пък аз — още повече, убивайки мъже“, отговори Бил скромно. Трудно можем да възстановим подробностите, но истината е, че е извършил двайсет и едно убийства, „без да се броят мексиканците“. В течение на седем твърде опасни години той си позволяваше лукса, наречен смелост.

Вечерта на 25 юли 1880 година Били Убиеца, яхнал петнистия си кон, препускаше по главната — или по-скоро по единствената — улица на Форт Съмнър. Беше много горещо и хората не бяха запалили още лампите. Шерифът Гарет, седнал на люлеещ се стол в галерията, извади револвера си и стреля; куршумът улучи Бил в корема. Петнистият кон продължи да препуска, ездачът се свлече на улицата, в пръстта. Гарет го прониза с втори куршум.

Селото (като разбра, че раненият е Били Убиеца) залости здраво прозорците. Агонията беше дълга и изпълнена с богохулства. Когато слънцето бе вече високо на небосклона, хората се приближиха и го обезоръжиха; мъжът беше мъртъв. Те откриха, че подобно на всички мъртъвци прилича на чучело.

Обръснаха го, облякоха го в костюм конфекция и го изложиха на витрината на най-хубавия магазин за назидание и за подигравка.

От всички околни места, както и от далечни разстояния дойдоха хора на коне или с двуколки. На третия ден се наложи да го гримират. На четвъртия ден го погребяха, ликувайки.

[1] На запад! (англ.) — бел.прев. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.